

Maria-Aalter – Leegweg
archeologisch vooronderzoek – mei 2015
A. DE LOGI & N. HEYNSSENS

DL&H-Rapport 21

Colofon

Project
Maria-Aalter – Leegweg
Archeologisch vooronderzoek

Opdrachtgever:
Zeven Linden Construct nv
Graaf Pierre de Brieylaan 17
8200 Brugge

Uitvoerder:
De Logi & Hoorne bvba
Gentstraat 50 bus 2
9800 Deinze
BTW BE 0845.028.465
RPR Gent
www.dl-h.be

DL&H-Rapport 21
ISSN 2294-0790
© 2015 – De Logi & Hoorne bvba

Niets uit deze publicatie mag vermenigvuldigd worden, opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook (digitaal, mechanisch, door fotokopie) zonder toestemming van De Logi & Hoorne bvba

Inhoud

Voorwoord	5
Administratieve fiche	5
1. Inleiding	7
2. Aanleiding en doel van het onderzoek	7
3. Geografische en bodemkundige situering	8
4. Archeologische voorkennis	9
5. Tijds kader	11
6. Methodologie	11
7. Bodemkunde en natuurlijke sporen	12
8. Antropogene sporen en een losse vondst	15
9. Conclusies en aanbevelingen	20
Bibliografie	20

Voorwoord

Een terrein tussen de Leegweg en de Nieuwe Dreef in Maria-Aalter wordt door Zeven Linden Construct nv verkaveld. Voorafgaand aan de ontwikkeling voerde De Logi & Hoorne bvba er een archeologisch vooronderzoek uit. In dit rapport worden het project en de resultaten ervan uitgebreid besproken om tot een onderbouwd advies inzake verder onderzoek te komen.

Verschillende partners zijn verantwoordelijk voor het vlot verloop van dit vooronderzoek. We danken in de eerste plaats de ontwikkelaar Zeven Linden Construct nv en Studiebureau Jonckheere bvba voor de aangename samenwerking. Stani Vandecatsye (agentschap Onroerend Erfgoed) stond in voor de opvolging van het archeologisch project, en Ronny De Rocker verschaftte ons meer informatie omtrent het gevonden geweer. Tenslotte bedanken we firma Luc Willems voor de graafwerken.

Administratieve fiche

Site:	Maria-Aalter – Leegweg (AAL-LEW-2015)
Ligging:	Leegweg, Nieuwe Dreef, Aalterstraat te Maria-Aalter, Aalter (Oost-Vlaanderen)
Lambert 72-coördinaten:	X: 80258, Y: 199006; X: 80257, Y: 198938; X: 80496, Y: 198802; X: 80421, Y: 198679; X: 80438, Y: 198726 (hoekpunten projectgebied)
Kadaster:	Aalter, afdeling 3, sectie F, percelen 911l, 904c, 897g, 894e
Onderzoek:	Vooronderzoek met ingreep in de bodem / proefsleuven
Opdrachtgever:	Zeven Linden Construct nv
Eigenaar terrein:	Zeven Linden Construct nv
Uitvoerder:	De Logi & Hoorne bvba
Vergunning:	2015/164
Vergunninghouder:	Adelheid De Logi
Vergunning metaaldetectie:	2015/164 (2)
Vergunninghouder metaaldetectie:	Adelheid De Logi
Bijzondere voorwaarden:	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Aalter, Leegweg
Bewaarplaats archief:	De Logi & Hoorne bvba Canadezenlaan 1A 9991 Adegem
Grootte projectgebied:	2,1 ha
Grootte onderzoeksgebied:	2,05 ha
Termijn:	Terreinwerk 4 en 5 mei 2015 Verwerking 6 t.e.m. 12 mei 2015
Archeologen:	Adelheid De Logi Nele Heynssens
Verwachting:	Ongekend
Resultaten:	Recente kuilen, greppels, perceleringsgrachten, opgevlude depressie. En een losse vondst van een infanteriegeweer uit de Eerste Wereldoorlog
Aanbeveling:	Geen verder onderzoek

1. Inleiding

Begin mei 2015 werd aan de Leegweg te Maria-Aalter een proefsleuvenproject uitgevoerd door de archeologen van De Logi & Hoorne bvba. Op dit terrein van ongeveer 2,1ha groot zal Zeven Linden Construct nv een woonverkaveling aanleggen. Het archeologisch vooronderzoek moet nagaan of op het projectgebied sporen en/of vondsten uit verleden aanwezig zijn die in een tweede fase verder onderzocht moeten worden. De prospectie toonde aan dat op de gronden tussen de Leegweg en de Nieuwe Dreef geen archeologisch relevante sporen van menselijke activiteiten uit het verleden te verwachten zijn. Er wordt bijgevolg geen archeologisch vervolgetraject geadviseerd.

In dit verslag komt eerst het ruimer kader van deze prospectie aan bod. Zo worden de aanleiding en het doel van het onderzoek belicht, de situering van het project in de ruimte en tijd, en wordt aandacht besteed aan de gehanteerde methodes en de reeds beschikbare archeologische kennis voor de onmiddellijke omgeving. Hierna worden de resultaten van het onderzoek – zowel archeologisch als bodemkundig – gedetailleerd uiteengezet. Tot slot wordt alles samengevat in een besluit, waaraan ook het advies betreffende het archeologische vervolgetraject is gekoppeld. Bij dit rapport hoort een digitale drager. Hierop kan een selectie van het onderzoeksarchief geconsulteerd worden: de sporen-, vondsten- en sleuvenlijsten, het foto-archief, de grondplannen in verschillende bestandsformaten, de harrismatrices, en een digitale versie van dit rapport.

2. Aanleiding en doel van het onderzoek

Het projectgebied gelegen aan de Leegweg en de Nieuwe Dreef te Maria-Aalter wordt in de nabije toekomst verkaveld door Zeven Linden Construct nv. Met deze ontwikkeling gaan ingrepen in de bodem gepaard, die een bedreiging kunnen zijn voor eventueel in de ondergrond aanwezige archeologische sporen en vondsten. Om in te schatten of voorafgaand aan deze bouwwerken een archeologische opgraving nodig is op (een deel van) het terrein, adviseerde het agentschap Onroerend Erfgoed eerst een vooronderzoek door middel van proefsleuven. De bedoeling van deze prospectie is na te gaan of er archeologisch interessante sporen of vondsten op het terrein aanwezig zijn, en wat hun aard, datering, bewaring en ruimtelijke spreiding is. De resultaten van het vooronderzoek moeten duidelijk maken of een archeologisch vervolgonderzoek vóór de ontwikkeling van het terrein nodig is.

Figuur 1: Het projectgebied aangeduid op een orthogonale luchtfoto (© www.gisoost.be)

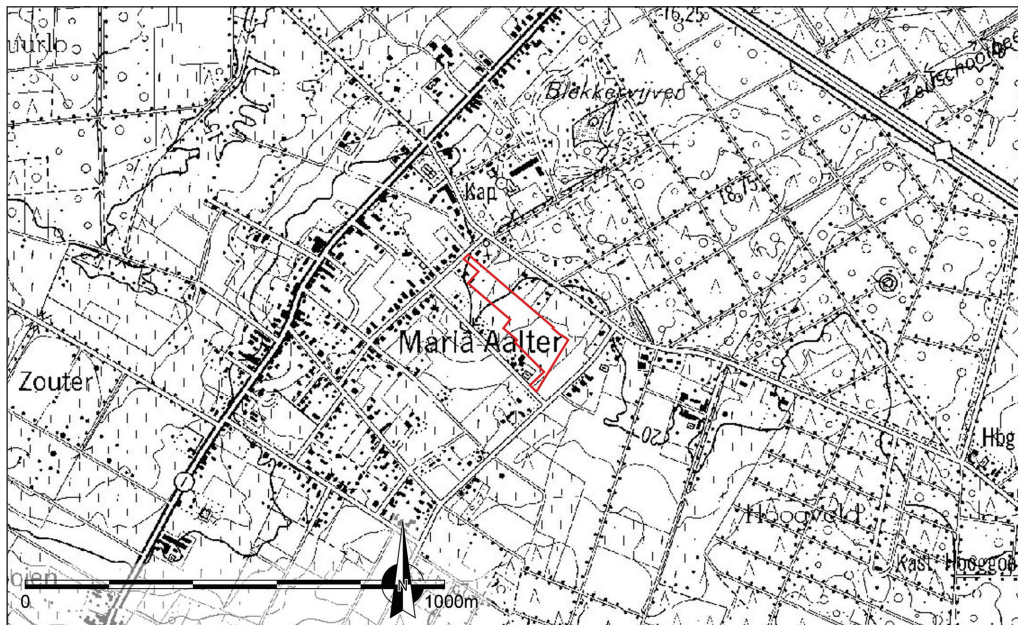

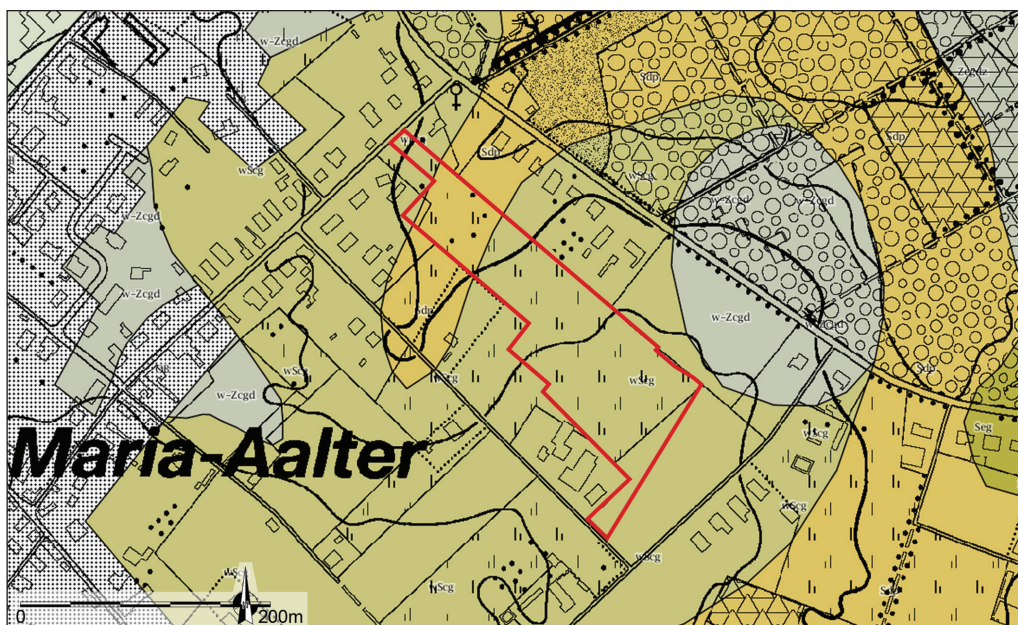
3. Geografische en bodemkundige situering

Het onderzoeksterrein ligt in Maria-Aalter, een deelgemeente van Aalter, in de provincie Oost-Vlaanderen. In het zuidwesten wordt het gebied begrensd door de Leegweg en haar bebouwing. Ten noordwesten loopt de Nieuwe Dreef. Ten noordoosten en ten zuidoosten bevinden zich respectievelijk de Aalterstraat en de Sparhoekdreef. De dorpskern van Maria-Aalter wordt omgeven door aangeplante bossen: het Schuurlo- en het Blekkerbos. De te onderzoeken gronden hebben een gezamenlijke oppervlakte van ongeveer 2,1ha en zijn in het kadaster van Aalter gekend als percelen 911l, 904c, 897g en 894e van afdeling 3, sectie F. Voor de archeologische prospectie was de zuidoostelijke helft van het terrein in gebruik als akker. Het noordwestelijke deel bestond uit grasland. Een kleine zone van ongeveer 410m² in de noordwestelijke hoek van het terrein was geasfalteerd en werd niet onderzocht.

De bodemkaart van België geeft binnen het projectgebied twee bodemtypes weer. Het grootste deel van het terrein bestaat uit een matig droge lemig zandbodem met duidelijke ijzer en of humus B horizont (wScg). Dit bodemtype wordt in de noordwestelijke sector onderbroken door een smalle NNO-ZZW lopende strook bestaande uit een matig natte lemig zandbodem zonder profiel (Sdp). Het onderzoeksterrein bevindt zich op de flank van een noordelijke uitloper van de WNW-OZO lopende rug van Hertsberge in het westen naar Aalter in het oosten. De top van

Figuur 2: Het projectgebied aangeduid op een uittreksel van de topografische kaart (© www.qisoost.be)

*Figuur 3: Het projectgebied aangeduid op een uittreksel van de bodemkaart
(© www.dov.vlaanderen.be)*

deze rug haalt hoogtes rond 27m TAW en ligt ten zuiden van het terrein. Het hoogste punt op het projectgebied zelf bevindt zich in het zuidoosten, dichtbij de Leegweg, en heeft waardes rond 22m TAW. Van daaruit helt het terrein geleidelijk af in noordelijke richting tot 21,2m TAW, en in noordwestelijke richting tot ongeveer 21m TAW centraal op het gebied. In deze centrale zone is duidelijk een sterke WNW-OZO lopende helling zichtbaar, waarvan het diepste punt – circa 19m TAW – overeenkomt met een vrij smalle NNO-ZZW lopende depressie met matig natte bodem. Het uiterste noordwesten van het terrein – aan de Nieuwe Dreef – ligt dan weer iets hoger op 19,8m TAW.

4. Archeologische voorkennis

Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek van 2015 had op het projectgebied nog geen eerder archeologisch onderzoek plaats. De verwachtingen van wat op het terrein aan archeologische sporen en vondsten te vinden kon zijn, waren gebaseerd op wat in de onmiddellijke omgeving van de gronden gekend was.

De archeologische kennis van Maria-Aalter blijkt echter zeer beperkt. Een aantal gegevens zijn afkomstig van luchtfotografische prospecties. Hierbij werden elementen in het landschap – die mogelijk verband houden met archeologische structuren – in kaart gebracht. Zo werden ongeveer 1,2km ten noorden van, en op 2,2km ten noordwesten van het terrein verschillende lijnelementen – mogelijk toe te schrijven aan oude wegen en grachten – vastgesteld (Centrale Archeologische Inventaris, inventarisnummers 200913, 201144 en 200874). Dichtbij het onderzoeksgebied werden ter hoogte van de Sparhoekdreef polygonen in het landschap opgemerkt. Dit is het resultaat van een bodem met netvormige scheuren, die gevormd zijn door de afwisseling van dooi en vorst gedurende de ijstijd (VAN DER HAEGEN 1992: 22; Centrale Archeologische Inventaris, inventarisnummer 201149).

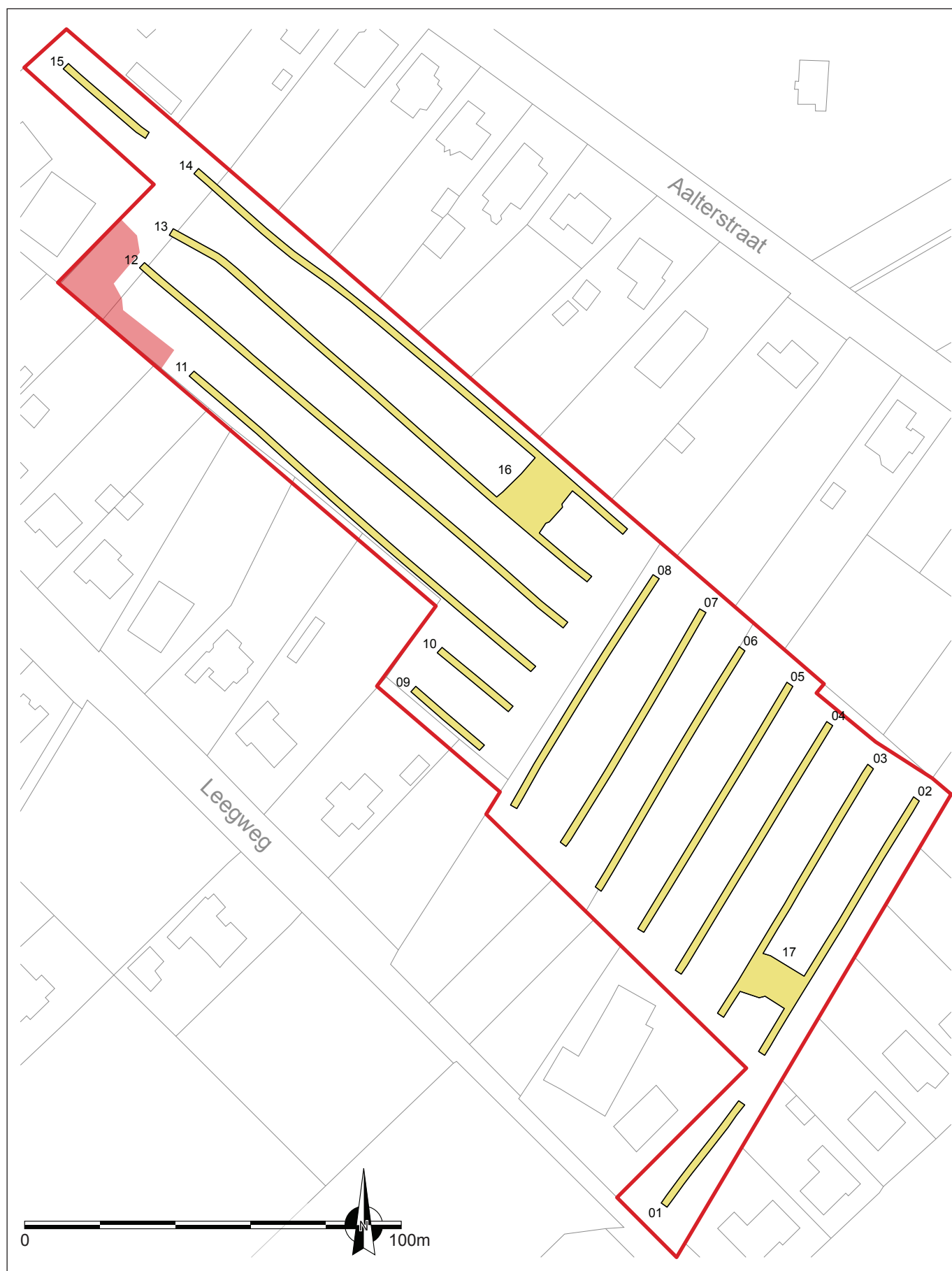
Een gepolijste bijl in de collectie van het Koninklijk Museum voor Kunst en Geschiedenis zou afkomstig zijn uit Maria-Aalter. Dit object stamt uit het neolithicum, maar de vondstomstandigheden en precieze locatie zijn echter niet gekend (VAN DER HAEGEN 1992: 39).

In de buurt van het terrein aan de Leegweg zijn verschillende sites met walgracht gekend, waarvan de oorsprong terug zou gaan tot de late middeleeuwen. Dichtst bij liggen het Dobbelaeregoed op 800m ten westen van het onderzoeksterrein (VAN DER HAEGEN 1992: 65; Centrale Archeologische Inventaris, inventarisnummer 201329), het Goed Schuurlo op 2km ten noordwesten en enkel nog zichtbaar als reliëfverschil (VAN DER HAEGEN 1992: 65; Centrale Archeologische Inventaris, inventarisnummer 976091), en op zo'n 3,5km ten noordoosten het Jezuietengoed (Centrale Archeologische Inventaris, inventarisnummer 976286).

Figuur 4: Het projectgebied
aangegeven op een uittreksel
van de kaart van Ferraris
(© www.geopunt.be)

Figuur 5: Grondplan van het projectgebied op een uittreksel van de kadastrale kaart met aanduiding van proefsleuven, kijkvensters, en in transparant rood de ontoegankelijk zone

Een aantal hoeves uit de omgeving zouden uit de 16de eeuw of ouder stammen. Goed ter Lucht situeert zich op 2km ten noordwesten van het terrein, het Bakensgoed op 3 km ten noordwesten en Goed ter Blomme op ongeveer 3,5km ten westnoordwesten van het projectgebied (Centrale Archeologische Inventaris, inventarisnummers 976092, 976103 en 976102).

Hoewel het gebied bewoond was in de late middeleeuwen, werd het grotendeels verlaten tijdens de Tachtigjarige Oorlog. Op de 18de-eeuwse kaart van Ferraris valt het projectgebied binnen een groot heideveld genaamd het *Aeltersch Houxken*, dat eigenlijk deel uitmaakt van het Bulskampveld. De huidige bewoningskern van Maria-Aalter ontwikkelde zich pas vanaf de 19de eeuw (<https://inventaris.onroerendergoed.be>).

Recenter zijn de structuren die op zo'n 1,6km ten zuiden van het terrein aan de Sparhoekdreef werden vastgesteld. Hier zijn nog loopgraven zichtbaar, die mogelijk verband houden met de functie van het terrein als Duits oefenveld voor mitrailleurs in de Eerste Wereldoorlog (Centrale Archeologische Inventaris, inventarisnummer 166055).

Hieruit valt vooral op hoe weinig archeologische gegevens er beschikbaar zijn voor Maria-Aalter. Dit in schril contrast met de archeologische rijkdom van de gronden in en rond de kern van Aalter zelf. Of dit een archeologische realiteit weerspiegelt, of eerder een gevolg is van de stand van het onderzoek – er had tot op heden nauwelijks archeologisch onderzoek plaats in de parochie – moet in de toekomst nog blijken.

5. Tijds kader

Het archeologisch vooronderzoek aan de Leegweg had plaats op 4 en 5 mei 2015. Gedurende het veldwerk werden door archeologen Adelheid De Logi en Nele Heynssens in totaal vijftien proefsleuven en twee kijkvensters gegraven. Na toestemming van erfgoedconsulent Stani Vandecatsye konden de sleuven en kijkvensters aansluitend gedicht worden. De verwerking van de prospectie had plaats van 6 tot en met 12 mei 2015.

6. Methodologie

Het projectgebied tussen de Leegweg en de Nieuwe Dreef te Maria-Aalter had een totale oppervlakte van 2,09ha. Een kleine zone in het noordwesten van het terrein was ontoegankelijk voor het onderzoek, wat de sondeerbare oppervlakte op 2,05ha brengt. Met het vooronderzoek wordt ernaar gestreefd door middel van regelmatig ingeplante parallelle proefsleuven minstens 10% van de oppervlakte bloot te leggen. Bijkomende kijkvensters of dwarsleuven moet de geprospecteerde oppervlakte tot 12,5% van het projectgebied brengen. Deze percentages zouden een goede inschatting van het potentieel op archeologische sporen en vondsten aanwezig op het onderzoeksgebied moeten mogelijk maken. Een rupskraan voorzien van een 2m brede tandeloze graafbak legde onder toezicht van de archeologen vijftien proefsleuven aan op het terrein. In het zuidoostelijk deel van de gronden werden acht NNO-ZZW georiënteerde sleuven gegraven (01 tot en met 08). De zeven proefsleuven op het noordwestelijk deel van het terrein (09 tot en met 15) waren NW-ZO gericht. Op deze manier werd in totaal 2335m², goed voor 11,18% van de totale oppervlakte of 11,4% van de toegankelijke zone, aan het vooronderzoek onderworpen. Daarna werden op de flank en de top van de helling kijkvensters aangelegd, respectievelijk kijkvensters 16 en 17. Deze vlakjes waren samen 334m² groot, wat overeenkomt met 1,6% van de totale oppervlakte of 1,63% van de toegankelijke zone. Alles samen genomen werd met het vooronderzoek in totaal 12,77% van het terrein, of 13,03% van het toegankelijke terrein, gecontroleerd op archeologische sporen en vondsten.

De sleuven en kijkvensters werden op aanwijzen van de archeologen aangelegd tot op het archeologisch niveau. Bij het afgraven werden de teelaarde en de moederbodem gescheiden gestockeerd, zodat de sleuven en kijkvensters nadien terug correct aangevuld konden worden. Aan het begin van elke proefsleuf werd over een lengte van 1m een bodemprofiel gegraven om de opbouw van de ondergrond te registreren. Alle aangetroffen sporen werden in de bodem aangekrast, gefotografeerd, beschreven in een digitale sporenlijst en opgemeten met een GPS-toestel. De sporen kregen een uniek spoornummer, waarvan de eerste twee cijfer duiden op de proefsleuven waarin ze aangetroffen werden, en de laatste twee cijfers het volgnummer van het spoor binnen de sleuf vormen. Vondsten afkomstig uit sporen werden opgenomen

Figuur 6: Na het aanleggen van de proefsleuven worden alle sporen beschreven en met een GPS-toestel opgemeten

in de vondstenlijst en verpakt in gripzakjes voorzien van de projectcode (AAL-LEW-15) en het betreffende spoornummer. Vondsten die niet afkomstig waren uit een spoor kregen een eigen spoornummer en hun vondstlocatie werd met het GPS-toestel vastgelegd. Behalve de sporen werden ook de randen van de sleuven en kijkvensters, de locatie en diepte van de bodemprofielen, en de hoogtes van maaiveld en archeologisch vlak opgemeten. Gedurende het veldwerk werden de sleuven, sporen en alle activiteiten uitgebreid gefotografeerd. Tenslotte werden de zones met sporen gescand op metaalvondsten met een metaaldetector.

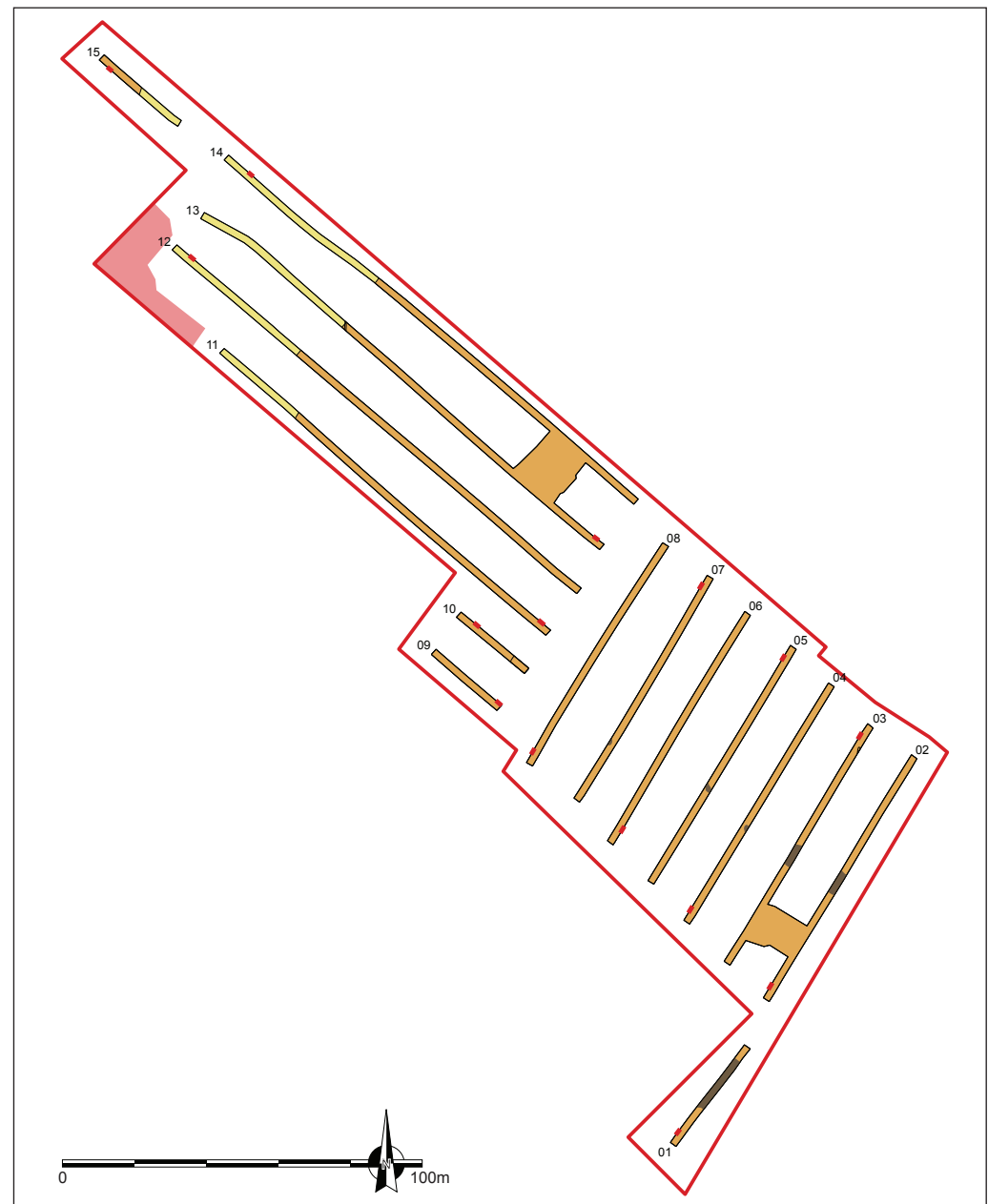
Het luik van de verwerking en rapportage omvatte verschillende aspecten. In de eerste plaats werden de opmetingsgegevens van het veldwerk verwerkt tot een algemeen grondplan in verschillende bestandsformaten (pdf, dwg en shp). De vondsten werden gereinigd, gedetermineerd, opgelijst en gefotografeerd. De sleuven-, sporen- en vondstenlijsten werden op punt gesteld, en de harrismatrices werden aangemaakt. Alle foto's werden geordend en benoemd. Tot slot werden alle gegevens gesynthetiseerd tot dit eindverslag.

7. Bodemkunde en natuurlijke sporen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek aan de Leegweg te Maria-Aalter werden enkel grondsporen en een contextloze vondst vastgesteld. Grondsporen zijn plaatselijke verkleuringen van de bodem, die ontstaan ten gevolge van graafactiviteiten door planten, dieren of de mens. Wanneer een wortelgang, kuil, gracht, gangenstelsel, ... terug opgevuld raakt heeft die opvulling een andere kleur en textuur dan de omringende onaangeroerde moederbodem. Opgevolde gangen, kuilen, grachten, ... kunnen op die manier als vlekken ten opzichte van de ongestoorde bodem herkend worden. Om antropogene sporen te herkennen is ook een goed begrip van de plaatselijke bodemopbouw en van sporen met natuurlijke oorsprong (plant of dier) nodig.

De vaststellingen op bodemkundig vlak komen overeen met wat in de bodemkaart (zie *supra*) bepaald staat. Het grootste deel van het projectgebied bestaat uit een beige tot lichtgele droge lemig zandbodem met plaatselijk een roestbruine ijzerhoudende B horizont. Ter hoogte van de noordwestelijke uiteindes van sleuven 11 tot en met 14 en het zuidoostelijk deel van sleuf 15 werd een NNO-ZZW lopende depressie met breedte van ongeveer 80m opgemerkt. De bodem bestond hier uit een beige tot lichtgrijze vochtige lemig zandbodem. De afbakening van deze bodemtypes sluit aan op de topografie van het terrein en het archeologisch niveau. Op de diepte van de moederbodem is het reliëf iets meer uitgesproken dan op het niveau van het maaiveld, omdat de aanwezige depressie plaatselijk bovenop de aanwezige teelaarde werd opgehoogd.

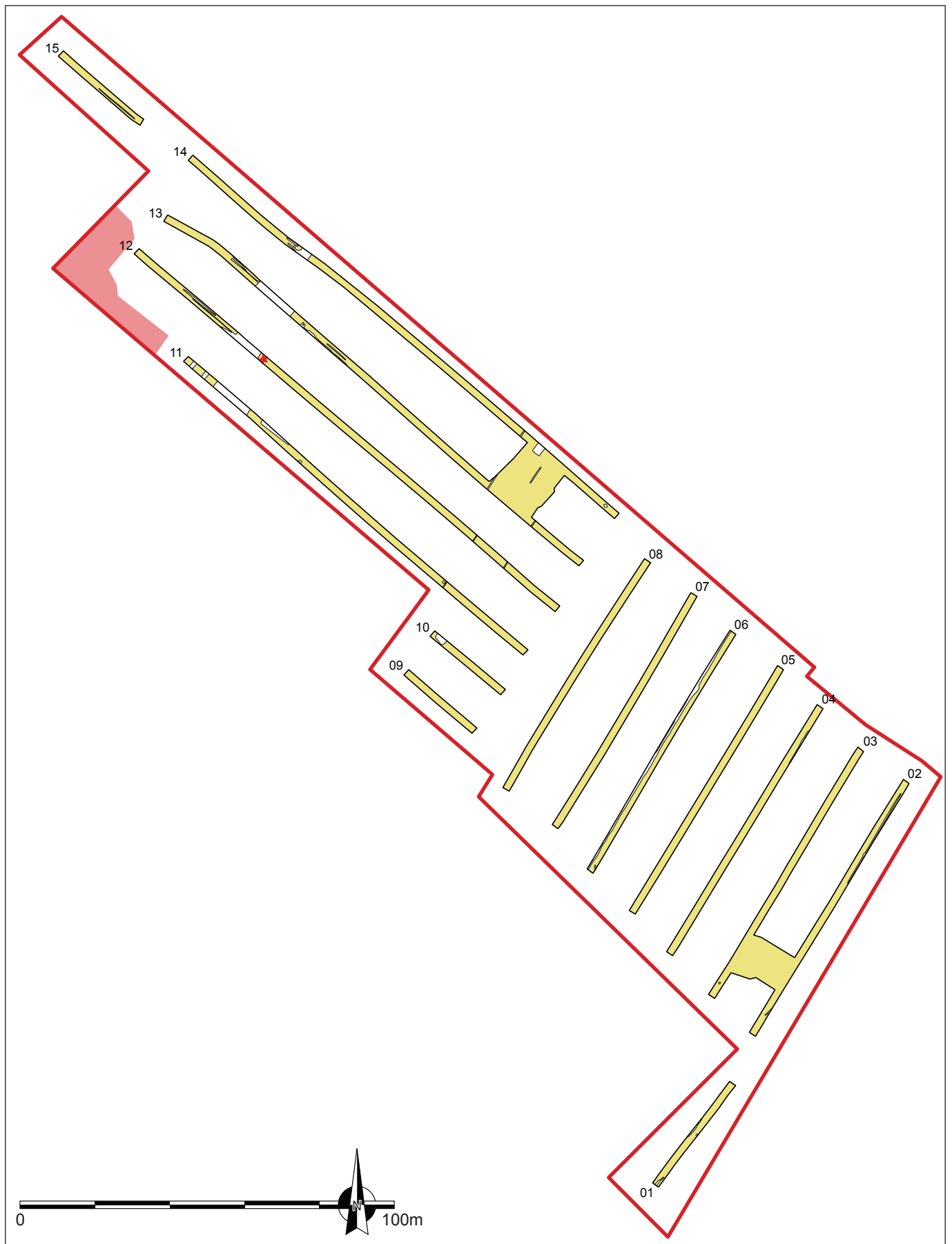

Figuur 7: Het grondplan met aanduiding van de aangelegde bodemprofielen in rood. De C horizont is geel ingekleurd, de ijzerhoudende C horizont oranje, en de restanten van een B horizont bruin

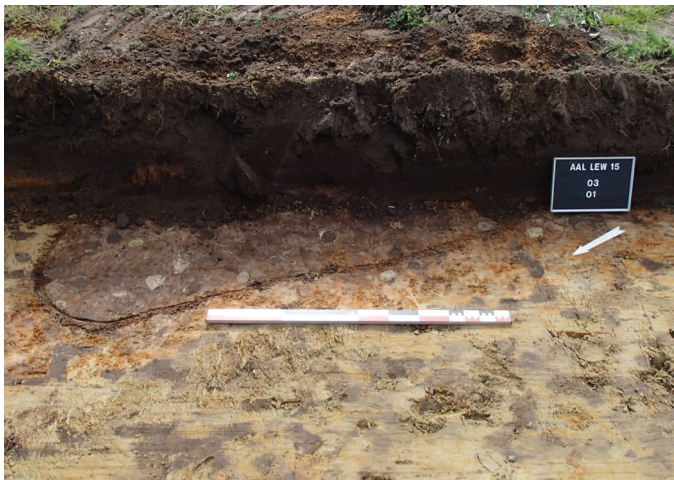
Figuur 8 & 9: Profielen op de hoger gelegen zones in het zuidoosten en het uiterste noordwesten van het terrein

Figuur 10: Profiel ter hoogte van de opgehoogde depressie

Figuur 11: Grondplan met aanduiding van alle antropogene sporen en vondsten. De recente sporen zijn wit ingekleurd, de locatie van de losse vondst is aangegeven met een rode ster

Figuur 12: Gedeeltelijk aangesneden windval 0301

De hoogst gelegen zone bevindt zich in het zuidoosten van het terrein, waar het archeologisch niveau gelegen is op een hoogte van circa 21,5m TAW. Hier diende het minst diep gegraven te worden, aangezien de ploeglaag een dikte had van 0,25 tot 0,3m. Het archeologisch niveau daalt in noordwestelijke richting, en het pakket teelaarde wordt geleidelijk aan dikker, ongeveer 0,3 tot 0,5m. De depressiezone heeft het diepste punt op ongeveer 18,4m TAW. De moederbodem bestaat hier uit een vochtig lichtgrijs lemig zand met plaatselijke – maximaal 0,1m dik – restanten van een ijzerhoudende bruine B horizon. Deze wordt afgedekt door een eerder homogeen donker bruingrijs pakket teelaarde met een dikte van circa 0,4m, waarboven een 0,4m dik ophogingspakket van heterogeen beige grond zat. In het uiterste noordwestelijk hoekje van het terrein – in het noordwesten van sleuf 15 – bevond de moederbodem zich terug iets hoger, ongeveer 19,5m TAW, en bestond ze uit een gelige beige C horizon met een roestbruine

ijzerhoudende B horizon van maximaal 0,08m dik erboven. De teelaarde hierboven was nog zo'n 0,4m dik. In de proefsleuven en kijkvensters aangelegd op het droger en hoger gelegen gedeelte van het terrein werden regelmatig grijsgroene kleiige opduikingen vol ijzerhoudende zandsteen opgemerkt. Deze zandsteenbanken zijn typisch voor de geologie in en rond Aalter, en vormen zich in het zogenaamde Lid van Vlierzele of het Onder-Paniseliaan – een afzettingsslaag uit het Tertiair (VAN DER HAEGEN 1992: 13-14; www.dov.vlaanderen.be).

Sporen van plantaardige oorsprong waren nauwelijks aanwezig op het terrein. Er werd slechts één windval vastgesteld. Dit langgerekt beige tot lichtbruin spoor (0301) bevond zich in het noordoosten van sleuf 03 en werd slechts gedeeltelijk aangesneden. Degelijke sporen ontstaan wanneer de wortelpartij van een boom – meestal door toedoen van de wind – uit de grond gerukt wordt, en de holte in de bodem geleidelijk aan terug opgevuld raakt. Sporen van dierlijke aard zijn evenmin sterk vertegenwoordigd. Overal op het terrein werden opgevulde gangen van mollen en regenwormen opgemerkt, maar de densiteit was nergens zo hoog dat de leesbaarheid van de bodem en aanwezige sporen erdoor bemoeilijkt werd.

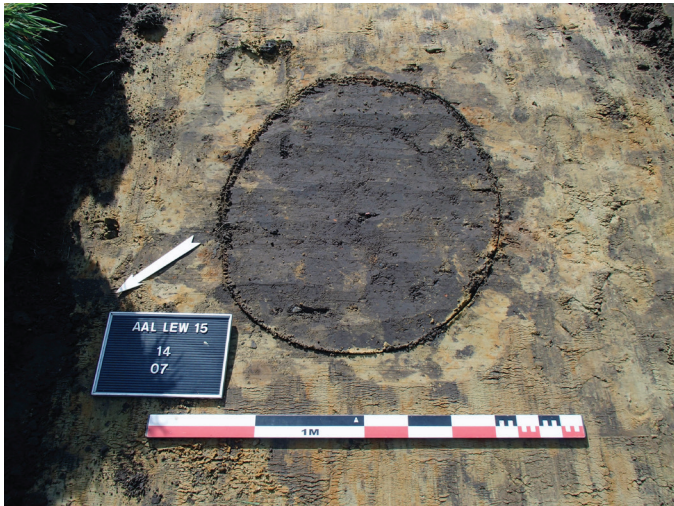
8. Antropogene sporen en een losse vondst

Alle sporen van menselijke oorsprong gevonden op het terrein aan de Leegweg zijn recent van datering. Het betreft kuilen, greppels, ploegsporen en de opvulling van de aangesneden depressie. Behalve sporen werd ook één vondst gedaan in de teelaarde ter hoogte van de depressie.

Verspreid over het terrein werden in totaal negen kuilen aangesneden. De meeste zijn ovale tot rechthoekige kuiltjes (0103, 0302, 0602, 1102, 1103 en 1407) met een heterogene donker bruingrijze vulling – gelijkaardig aan de teelaarde – en een scherpe aflijning. Ze variëren in grootte van 0,5 bij 0,4m (0302) tot 1 op 0,8m (1407). Met uitzondering van kuil 0602, die een kadaverkuil is, is de functie van deze sporen onduidelijk. Ze leverden geen vondsten op, maar hun aflijning en opvulling wijzen duidelijk in de richting van een recente datering. Kuilen 1001, 1104 en 1406 wijken af wegens hun omvang. Het betreft hier grote rechthoekige kuilen met een zeer heterogene vulling en scherpe aflijning. Sporen 1104 en 1406 kennen een heterogene donkerbruine vulling met vlekken beige versmeten moederbodem. Spoor 1001 heeft een donkerbruine rand waarbinnen een zeer heterogene beige tot lichtgrijze versmeten moederbodem zit. Hun rechthoekige vorm en omvang – het kleinste spoor meet 3,1 bij minstens 1,8m (1001), het grootste minstens 9,7 op 1m (1104) – doet vermoeden dat deze putten machinaal werden gegraven. Ook in deze sporen werden geen vondsten gedaan. Wegens hun vulling en scherpe aflijning worden ze met vrij grote zekerheid in het recente verleden gesitueerd.

Er werden zeven fragmenten van greppels (1101, 1204, 1205, 1301, 1302, 1405 en 1601) aangesneden op het projectgebied. Al deze sporen bevinden zich in de centrale zone van het terrein en hebben dezelfde NNO-ZZW oriëntatie. De greppels hebben allen min of meer dezelfde breedte gaande van 0,2 tot maximaal 0,36m. Ook de opvulling van deze sporen is – met een heterogene donkergrijze tot donkerbruine kleur en zeer scherpe aflijning – gelijklopend.

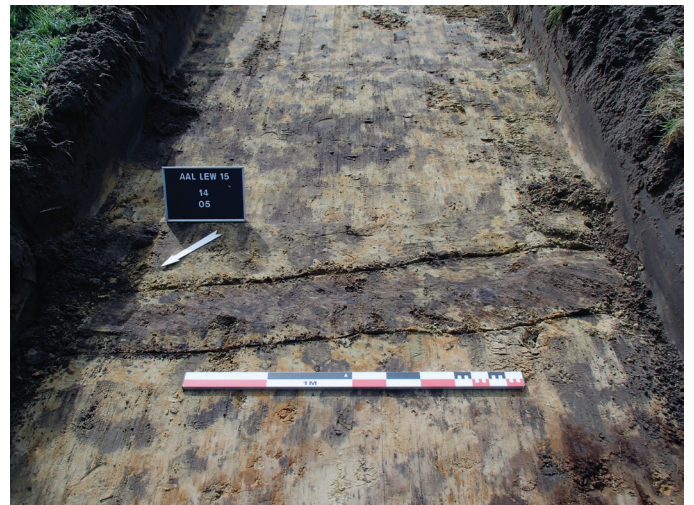
Figuur 13: Kuil 1407 in het vlak

Figuur 14: Kuil 0602 bevatte nog botresten van een begraven dier

Figuur 15: Kuil 1001 heeft een vulling van versmeten moederbodem

Figuur 16: Zicht op greppel 1405

Figuur 17: Spoor 0601 was zichtbaar over de hele lengte van sleuf 06

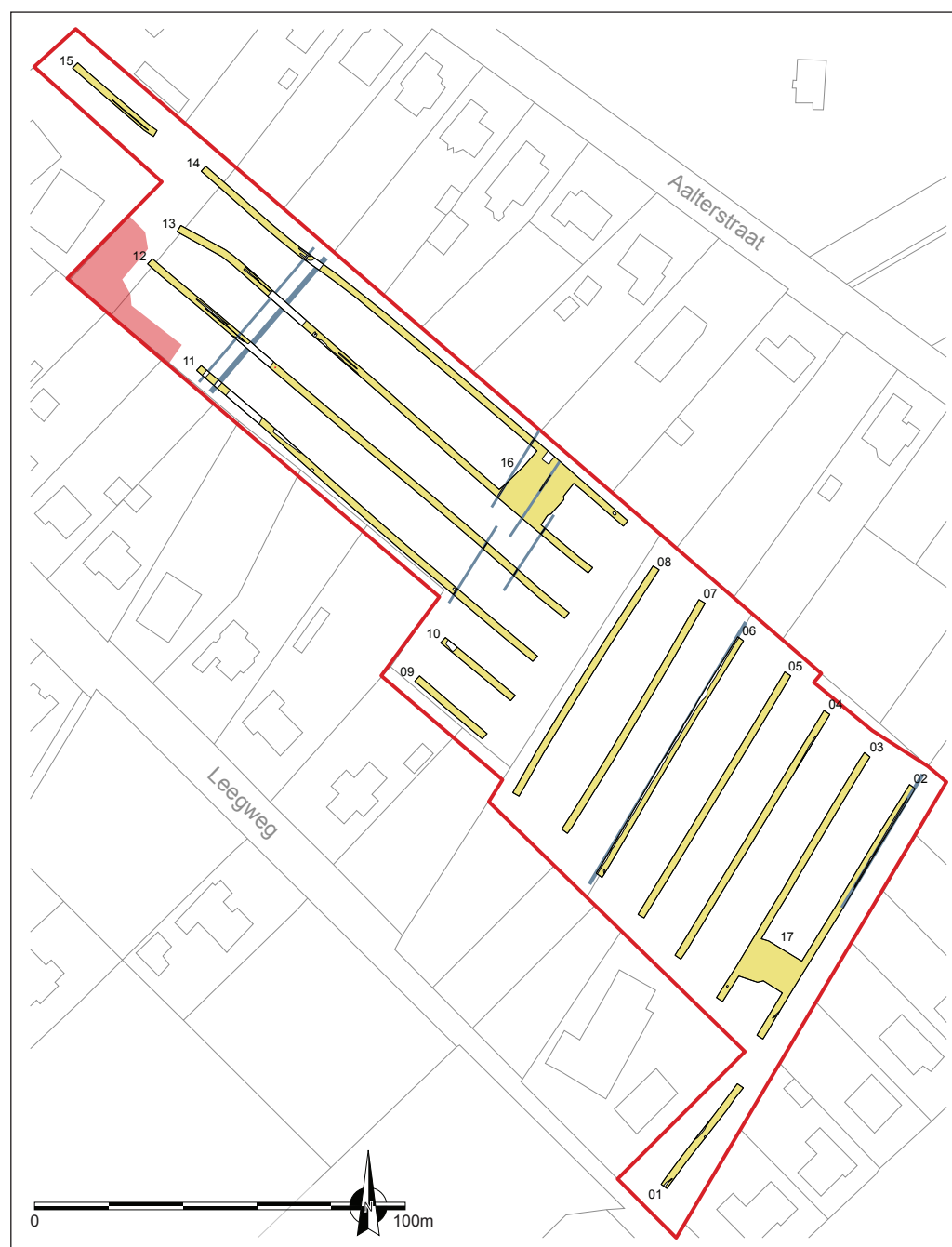
Figuur 18: Gracht 1403 werd gesneden door sporen 1401 en 1402

Sommige fragmenten maken deel uit van eenzelfde greppeltraject: 1101 en 1204, 1205 en 1301, en 1302 en 1405. Er zijn dus minstens vier parallelle greppels in deze 15m brede strook aanwezig. De oriëntatie van de greppels wijkt af van de huidige percelering, maar staat eerder haaks op de aanwezige helling. Vermoedelijk gaat het om een soort drainagegreppels. Ook in deze sporen werden geen vondsten gedaan. Opnieuw is de kleur, textuur en aflijning van hun opvulling doorslaggevend in hun datering tot de recente periode.

Behalve greppels werden ook vijf stukken van grachten aangetroffen op het terrein aan de Leegweg. In het zuidoostelijk deel van het projectgebied werd in sleuf 02 een heterogeen donkerbruin lineair spoor met lengte van minimum 28m en een breedte van ongeveer 0,4m (0202) vastgesteld. Dit NNO-ZZW lopend spoor ligt in het verlengde van een meer noordoostelijk gelegen perceelsgrens op het huidig kadaster. Mogelijk maakt deze gracht deel uit van een eerdere percelering. Er werden geen vondsten gedaan in de opvulling van het spoor, maar de scherpe aflijning van en de kleur en textuur van de opvulling wijzen in de richting van een recente datering. Langs de noordwestelijke zijde van sleuf 06 liep het spoor van een tweede gracht (0601). Ook dit spoor had een heterogene donkerbruine vulling met scherpe aflijning.

Figuur 19: Het grondplan met alle antropogene sporen geprojecteerd op een uittreksel van het kadaster. De vermoedelijke trajecten van greppels en grachten werden in blauw aangeduid

Gracht 0601 was minstens 1,15m breed en werd over een afstand van 75m waargenomen. In de vulling van het spoor werd een stuk van een moderne dakpan aangetroffen. Ook de locatie van de gracht wijst op een recente datering: het spoor valt immers samen met de huidige grens tussen kadasterpercelen 897g en 894e2. In de noordwestelijke sector van het projectgebied werden drie fragmenten van grachten (1106, 1107 en 1403) aangesneden, die samen twee parallel lopende trajecten – met tussenafstand van 3m – vormen. Meest zuidoostelijk werd spoor 1106 aangesneden. Dit NO-ZW georiënteerd lineair spoor had een breedte van 1,1m en vertoonde een bruinigrijze vulling met vlekken versmeten moederbodem. Verder naar het noordoosten werd het spoor niet waargenomen in sleuven 12, 13 en 14, maar het is goed mogelijk dat de gracht zich onder de opvulling van de aanwezige depressie ophield. Parallele gracht 1107 heeft een gelijkaardige heterogene donkerbruine vulling en was ongeveer 1m breed. Ook van dit spoor kan het meer noordelijk vervolg in sleuven 12 en 13 bedekt zijn door de opvulling van de depressie. In sleuf 14 lijkt het spoor wel weer aanwezig (1403), zij het met 0,4m breedte iets smaller. De functie van deze parallelle grachten kan verband houden met een eerdere percelering, aangezien de kadastergrenzen ten noordoosten van spoor 1106 in het verlengde ervan lijken te liggen. Een drainerende functie van beide grachten is echter ook zeer goed mogelijk, aangezien ze zich duidelijk ter hoogte van het diepste punt van het terrein bevinden. Ze lopen bovendien parallel aan en vlak naast een betonnen drainagebuis die het afspoelende regenwater afleidt naar nabijgelegen grachten (zie *infra*). Geen van deze sporen leverde vondstmateriaal op, maar de kleur, textuur en afwezige uitloging van de sporenvulling suggereert een recente datering.

In het noordwesten van het projectgebied werd een NNO-ZZW lopende depressie aangesneden. De diepste delen hiervan waren vrij recent aangevuld met verschillende heterogene pakketten. In sleuf 11 gaat het om spoor 1105 dat van het zuidoosten naar het noordwesten bestaat uit een donkergrijze, een lichtgrijze en een beige tot lichtgrijze opvulling. In sleuven 12, 13 en 14 (1203, 1307 en 1404) bestaat de opvulling enkel uit een heterogeen donkergrijs pakket. Deze opvulling heeft een breedte van 11,5 tot 13m. Spoor 1404 werd iets dieper uitgegraven, waardoor het een breedte van 3,8m heeft. Op hetzelfde niveau als in de andere sleuven, zou de breedte van het spoor eerder 8m bedragen. Relatief ondiep in deze opvullingspakketten werd een betonnen afvoerbuis met diameter van circa 0,3m aangesneden. Deze buis volgt de lijn van de depressie en verbindt de NW-ZO lopende grachten die het projectgebied flankeren. Waarschijnlijk bestaat de opvulling van de depressie gedeeltelijk uit pakketten die door erosie zijn ontstaan. De hoogste lagen zijn echter duidelijk intentioneel van aard en kunnen te maken

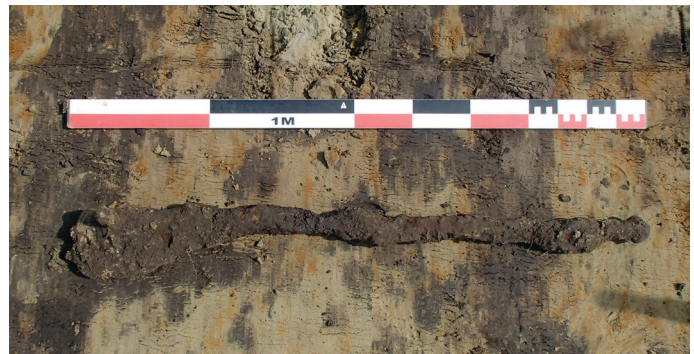

*Figuur 20: Zicht vanaf
kijkvenster 16 op het in
noordwestelijke richting
dalende terrein*

Figuur 21: Het diepste punt van de depressie was aangevuld met verschillende heterogene pakketten, waarin ook een betonnen afvoerbuys geplaatst was

Figuur 22: Het geweer zoals het op het veld aangetroffen werd

Figuur 23: De kolf is afgebroken net voor de trekker en de grendel

hebben met de aanleg van de afwateringsbuis. De onderste opvullingslagen van de depressie verder onderzoeken was onmogelijk, aangezien de afwateringsbuis nog in gebruik was. Hoe dan ook werden geen indicaties aangetroffen dat de pakketten die deze depressie opvulden archeologisch relevante sporen of vondsten bevatten.

In sleuf 12 werd 1,5m ten zuidoosten van de opgevulde depressie een gecorrodeerd geweer (1206) gevonden in de teelaarde. Het object is vrij intact, maar afgebroken ter hoogte van de kolf. Het meet nog 0,98m in de lengte. Na een eerste reiniging zijn enkele onderdelen van het geweer duidelijk zichtbaar. De aanwezigheid van een koelbuis rond de loop en de vorm van de grendel dateren het object in de Eerste Wereldoorlog. De vorm van de lader en de locatie van de bajonetsluiting op de zijkant van het geweer laten toe het als een Duits *Gewehr 88* te determineren. Dit is een 8mm infanteriegeweer dat vanaf 1888 werd geproduceerd in Duitsland en dienst deed gedurende de Eerste Wereldoorlog. Oorspronkelijk moet het ongeveer 1,25m lang geweest zijn. Mogelijk moet dit geweer in verband gebracht worden met het nabij gelegen Duits oefenterrein uit dezelfde periode (persoonlijke mededeling R. DE ROCKER).

Figuur 24: Het aangetroffen Gewehr 1888 na een eerste reiniging

Tenslotte werden verspreid over het terrein nog een aantal ploegsporen geattesteerd. In het zuidoostelijk deel van het projectgebied (0101, 0102, 0201 en 0401) gaat het om NNO-ZZW lopende smalle lineaire sporen met een heterogene donker bruingrijze vulling en scherpe aflijning. In het noordwestelijk deel van het onderzoeksgebied (1201, 1202, 1303, 1304, 1308, 1309, 1401, 1402 en 1501) hebben deze sporen een NW-ZO oriëntatie.

9. Conclusies en aanbevelingen

Begin mei 2015 voerden archeologen van De Logi & Hoorne bvba een proefsleuvenonderzoek uit op de gronden ingesloten door de Leegweg en de Nieuwe Dreef te Maria-Aalter. De aanleiding van het onderzoek was de nakende verkaveling van het 2,1ha groot terrein door ontwikkelaar Zeven Linden Construct nv. Het vooronderzoek had tot doel na te gaan of er archeologische sporen of vondsten op het projectgebied aanwezig waren, en wat hun aard, datering en bewaringsgraad was. Uit deze resultaten moet blijken of voorafgaand aan de bouwwerken een archeologisch vervolgonderzoek op een deel van of het gehele terrein nodig is. Op de gronden werden vijftien proefsleuven en twee kijkvensters aangelegd, goed voor een archeologische evaluatie van 12,77% van de totale oppervlakte van het terrein, of 13,03% van de voor onderzoek toegankelijke zone.

De proefsleuvencampagne bracht een aantal kuilen, greppels, grachten, ploegsporen en de opvulling van de aanwezige depressie aan het licht. Al deze sporen werden – grotendeels op basis van de kleur, textuur en uitlogingsgraad van hun vulling – in de recente periode gesitueerd. Behalve sporen werd nabij de aangesneden depressiezone in de teelaarde ook een Duits infanteriegeweer uit de Eerste Wereldoorlog gevonden. Het vooronderzoek leverde dus geen indicaties op voor aanwezige archeologische sites. Er wordt dan ook geen verder archeologisch onderzoek op deze gronden geadviseerd.

Bibliografie

DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN. Bodemverkenner. <https://www.dov.vlaanderen.be/>

INVENTARIS VAN HET BOUWKUNDIG ERFGOED. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21335>

VAN DER HAEGEN G., 1992. *Aalter. Nieuwe archeologische vondsten van Paleolithicum tot heden*. Appeltjes van het Meetjesland, jaarboek 43.

Maria-Aalter Leegweg 2015: Sleuvenlijst

Sleufnummer	Oppervlakte (m ²)
1	66
2	154
3	151
4	151
5	148
6	145
7	142
8	139
9	46
10	47
11	233
12	288
13	283
14	286
15	56
TOTAAL	2335

Oppervlakte terrein (m²): 20894
 Toegankelijke oppervlakte (m²): 20483

Sleuven % totaal opp 11,18
 Sleuven % toegankelijke opp 11,40

Kijkvensters % totaal opp 1,60
 Kijkvensters % toegankelijk opp 1,63

% op totaal	12,77
% op toegankelijk	13,03

Kijkvensters	Oppervlakte (m ²)
16	201
17	133
TOTAAL	334